

28.11.2025

Hyvinvointialueiden ohjausosasto

Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen vuoden 2026 lainanottovaltuuden muuttamista koskevan päätöksen valmisteluryhmä

Tausta ja valmisteluryhmän asettaminen

Hyvinvointialueesta annetun lain (611/2021) 15 §:n 1 momentin mukaan valtioneuvosto päättää vuosittain valtiovarainministeriön esityksestä hyvinvointialueen tilikausittaisen valtuuden määrästä pitkäaikaisen lainan ottamiseksi. Hyvinvointialue saa ottaa lainaa päätöksen mukaisen määrän hyvinvointialueesta annetun lain 16 §:ssä tarkoitetun investointisuunnitelman mukaisten investointien rahoittamiseksi.

Valtioneuvosto on tehnyt 8.5.2025 päätöksen hyvinvointialueiden ja HUS-yhtymän lainanottovaltuuksista vuodelle 2026. Päätöksen mukaan Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueella ei ole lainanottovaltuutta vuodelle 2026.

Hyvinvointialueesta annetun lain 15 §:n 3 momentin mukaan valtioneuvosto muuttaa hyvinvointialueen lainanottovaltuutta, jos investointi on välttämätön hyvinvointialueen järjestämistä varten kuuluvien palvelujen tuottamisen jatkuvuuden kannalta tai lainsäädännössä edellytetyjen palvelujen turvaamiseksi eikä investointitarvetta voida kattaa muulla tavoin. Lainanottovaltuuden muuttamisesta voidaan päättää hyvinvointialueen hakemuksesta tai valtiovarainministeriön, sosiaali- ja terveysministeriön tai sisäministeriön aloitteesta.

Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue on jättänyt valtiovarainministeriölle hakemuksen lainanottovaltuuden muuttamisesta 21.8.2025.

Hyvinvointialueesta annetun lain mukaan valtiovarainministeriö asettaa lainanottovaltuuden muuttamista koskevan päätöksen valmistelua varten valmisteluryhmän, johon valtiovarainministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö ja sisäministeriö sekä asianomainen hyvinvointialue nimeävät edustajansa. Valmisteluryhmän tehtävänä on arvioida lainanottovaltuuden muuttamisen edellytyksiä, tarvittavan lainanottovaltuuden suuruutta sekä hyvinvointialueelle asetettavia ehtoja. Arviointi perustuu hyvinvointialueen taloutta ja toimintaa koskevan tiedon perusteella tehtyyn kokonaisarvioon.

Valtiovarainministeriö asetti 15.9.2025 Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen lainanottovaltuuden muuttamista koskevan päätöksen valmisteluryhmän.

Valmisteluryhmän puheenjohtajana toimi finanssineuvos Antto Korhonen valtiovarainministeriöstä ja jäseninä olivat erityisasiantuntija Jussi Lind sosiaali- ja terveysministeriöstä, erityisasiantuntija Laura Honkonen sisäministeriöstä ja strategia- ja talousjohtaja Anu Vuorinen Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueelta. Varajäsenenä toimi tekninen johtaja Ollipekka Huotari Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueelta. Valmisteluryhmässä kuultavina olivat neuvotteleva virkamies Petri Tuominen valtiovarainministeriöstä, lääkintöneuvos Sirkku Pikkujämsä sosiaali- ja terveysministeriöstä sekä konsernipalvelujen johtaja Jouko Luukkonen, pelastusjohtaja Petteri Jokelainen, tietohallintojohtaja Mikko Päckilä, toimialuejohtaja Juha Paloneva ja toimialuejohtaja Jaakko Niinimäki Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueelta.

Valmisteluryhmän toimikausi oli 22.9.2025–30.11.2025. Toimikauden aikana valmisteluryhmä kokoontui yhdeksän kertaa.

Lainanottovaltuuden muuttamisen perustelut

Valmisteluryhmän työn aikana todettiin, että alueen lainanottovaltuuden muuttamisen tarve on päivittynyt investointisuunnitelman päivittämisen yhteydessä.

Investoinnit

Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen vuoden 2026 investointisuunnitelman mukaisten pysyvien vastaavien investointihankkeiden kokonaiskustannus on 194 223 676 euroa. Summa sisältää 100,7 miljoonaa investointeja, joilla on jo aiemmin myönnetty lainanottovaltuus. Lisäksi uutta lainanottovaltuutta tarvitaan investoinneille koko kaudelle edellä mainitun lisäksi 26,9 miljoonaa euroa. Eli uutta valtuutta investoinneille tarvitaan 120,4 miljoonaa euroa.

Olenneisimmat uudet rakennusinvestoinnit liittyvät avohoitoalan leikkaussaleihin (Tep-salit), 14 miljoonaa euroa vuosina 2026–2027. Vuokrakiinteistöjen tilamuutoksiin tarvitaan 5 miljoonaa euroa, irtaimisto- ja kalustohankintoihin 4 miljoonaa euroa ja kiinteistöjen tekniseen peruskorjaukseen 4 miljoonaa euroa. Omistettujen kiinteistöjen äkillisiin muutostarpeisiin ja toiminnallisiin tilamuutoksiin tarvitaan 4,5 miljoonaa euroa ja G-rakennuksen leikkaussalien tekniikan uusimiseen 3,5 miljoonaa euroa. Vanhan sairaalan purkuun OYS:n alueella tarvitaan 5 miljoonaa euroa. Logistiikka- ja tukipalvelukeskuksen suunnitteluvaiheeseen on varattu 2 miljoonaa euroa.

Olenneisimmat ICT-investoinnit vuonna 2026 liittyvät asiakas- ja potilastietojärjestelmä (APTJ) kokonaisuuden kehittämiseen (6,29 miljoonaa euroa), potilashoidon järjestelmiin (4,27 miljoonaa euroa) sekä perustietotekniikan ja ICT:n yhdistämiseen (4,0 miljoonaa euroa).

Keskeisimpiä kone- ja kalustoinvestointeja vuonna 2026 ovat OYS-sairaalapalvelujen ja ensihoidon toimialueen 18,0 miljoonaa euroa,

konsernipalveluiden toimialueen investoinnit 9,66 miljoonaa euroa sekä sairaanhoidollisten palvelujen toimialueen investoinnit 5,90 miljoonaa euroa.

Pelastustoimen kone- ja kalustoinvestoinnit vuonna 2026 ovat yhteensä 4,37 miljoonaa euroa.

Investointeja vastaavat sopimukset

Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen vuoden 2026 investointisuunnitelman mukaisten investointeja vastaavien sopimusten kokonaiskustannus on 76,6 miljoonaa euroa. Summa sisältää 13,0 miljoonaa investoinneista investointeja vastaaviin sopimuksiin siirtyviä kohteita, joilla on jo aiemmin myönnetty lainanottovaltuus. Eli valtuutta investointeja vastaaville sopimuksille tarvitaan 63,6 miljoonaa euroa.

Investointia vastaaviin sopimuksiin kuuluvat muun muassa Ylivieskan sote-keskus, jolle on pitkäaikainen tarve (35 miljoonaa euroa), sekä Vaalan ja Pyhäjoen uudet sote-keskukset, 1,5 miljoonaa euroa kappaleelta. Lisäksi kokonaisuuteen sisältyvät tontit Ylivieskassa (1 miljoonaa euroa), Vaalassa (150 000 euroa) ja Pyhäjoella (200 000 euroa).

Kaakkurin paloaseman vuokrasopimukseen varataan 1,5 miljoonaa euroa.

OYS Sairaalapalvelujen ja ensihoidon toimialueen kone- ja kalustosopimuksia on yhteensä 6,0 miljoonan euron verran.

Yhteenveto

Valmisteluryhmä toteaa, että toimitettujen tietojen perustella edellä esitetyt investoinnit ovat perusteltuja ja hyvinvointialueesta annetussa laissa tarkoitettulla tavalla välttämättömiä hyvinvointialueen järjestämisvastuulle kuuluvien palvelujen tuottamisen jatkuvuuden kannalta tai lainsäädännössä edellytettujen palvelujen turvaamiseksi. Välttämättömien investointien ennakoitu rahallinen arvo perustuu hyvinvointialueen esittämään arvioon.

Valmisteluryhmällä ei ole edellytyksiä arvioida kaikkien yksittäisten investointien, laite- ja kalustohankintojen tai niitä vastaavien sopimusten välttämättömyyttä, minkä vuoksi lainanottovaltuuden muuttamiselle esitetään välttämättömyyden arviointiin ja investointien toteuttamisajankohtaan liittyvää ehtoa. Valmisteluryhmä katsoo, että hyvinvointialueen tulee arvioida ennen näiden investointien toteuttamista niiden välttämättömyyttä sekä ajoitusta.

Yhteenveto Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen investoinneista ja niistä vastaavista sopimuksesta on esitetty alla olevassa taulukossa. Taulukossa oleviin investointeihin tarvitaan lainanottovaltuus. Rahoitus tulee pitkäaikaisesta lainasta tai tulorahoituksella.

	Investoinnin arvo 1 000 euroa	
	Pysyvät vastaavat	Investointeja vastaavat sopimukset
Rakennukset		
Sosiaali- ja terveystoimi	42 850	47 800
Pelastustoimi	0	1 500
Laite- ja kalustohankinnat		
Sosiaali- ja terveystoimi	31 421	11 594
Pelastustoimi	4 374	270
ICT ja muut aineettomat hyödykkeet (mukana maa-alueet)		
Sosiaali- ja terveystoimi	39 740	2 426
Pelastustoimi	0	0
(Toimialoista riippumattomat)	2 000	0
Yhteensä	120 385	63 590
Investoinnit ja investointeja vastaavat sopimukset yhteensä	183 975	

Tarvittavan lainanottovaltuuden suuruus

Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue pystyy käyttämään vuoden 2026 tulo-rahoitusta eli vuosikatetta investointien rahoittamiseen 41,0 miljoonan euron verran. Tässä laskelmassa on huomioitu aiempien vuosien lainanottovaltuuden muutospäätösten ehdot tulo-rahoituksen käytöstä ensisijaisesti näiden päätösten mukaisten investointien rahoittamiseen.

Valmisteluryhmä esittää, että Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen lainanottovaltuus vuodelle 2026 olisi 142,975 miljoonaa euroa.

Lainanottovaltuuden muuttaminen johtaa hyvinvointialueen lainanhoitokykyä suurempaan lainamäärään. Tämän vuoksi valmisteluryhmä esittää lainanottovaltuuden muuttamiselle ehtoja, jotka varmistavat hyvinvointialueen lainanhoitokyvyn pidemmällä aikavälillä.

Hyvinvointialueelle asetettavat ehdot

Valmisteluryhmä esittää, että lainanottovaltuuden muuttamiselle asetetaan seuraavat ehdot:

- Lainanottovaltuutta on mahdollista käyttää ainoastaan edellä raportissa esitettyihin investointeihin ja investointeja vastaaviin sopimuksiin, jotka ovat hyvinvointialueesta annetussa laissa tarkoitettulla tavalla välttämättömiä Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen

järjestämisvastuulle kuuluvien palvelujen tuottamisen jatkuvuuden kannalta tai lainsäädännössä edellytetyjen palvelujen turvaamiseksi. Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen tulee varmistaa ennen ao. investointien ja investointeja vastaavien sopimusten toteuttamista niiden laissa edellytetty välttämättömyys sekä se, että investointitarvetta ei voida kattaa muulla tavoin kuten pitkäaikaisen lainan sijaan rahavaroilla, avustuksilla, hankerahoituksella tai muulla rahoituksella.

- Hyvinvointialue laatii ja toimittaa valtiovarainministeriölle hyvinvointialueen hallintosäännön mukaisen toimielimen hyväksymän suunnitelman tuottavuus- ja taloudellisuustoimenpiteistä, jotka varmistavat hyvinvointialueen lainanhoitokyvyn pitkälläkin aikavälillä ja turvaavat lakisääteiset palvelut. Suunnitelman tulee sisältää vuosittaiset rahamääräiset lainanhoitokykyä kuvaavat tavoitteet, joiden toteutumista on mahdollista seurata.
- Suunnitelma tulee toimittaa valtiovarainministeriölle 15.1.2026 mennessä. Valtiovarainministeriö voi hylätä suunnitelman tai edellyttää sen täydentämistä, jos on todennäköistä, että se ei ole riittävä lainanhoitokyvyn varmistamiseksi. Ilmoitus suunnitelman hylkäämisestä tai tarpeesta täydentää suunnitelmaa tulee antaa hyvinvointialueelle 31.1.2026 mennessä. Hyvinvointialue voi täydentää suunnitelmaa valtiovarainministeriön käsittelyn perusteella 28.2.2026 mennessä. Valtiovarainministeriö voi pyytää hyvinvointialuetta raportoimaan suunnitelman toteutumisesta puolivuositain.

Muita näkökulmia

Hyvinvointialueen lainanottovaltuuden ehtona päivittämän talouden tasapainottamissuunnitelman tulee sisältää tuloslaskelma, tiedot investoinneista ja rahoituslaskelma ainakin vuosilta 2026–2029 laskentaperusteineen (oletus vuotuisesta palvelutarpeen kasvusta, oletus yleisestä hintojen noususta). Suunnitelmasta tulee käydä ilmi alueen tavoitteleva vuotuinen sopeutuksen määrä.

Hyvinvointialueen tulee toimittaa päivitetty investointisuunnitelma sosiaali- ja terveysministeriölle, sisäministeriölle ja valtiovarainministeriölle hyvinvointialueesta annetun lain 16 §:n mukaisesti hyväksyttäväksi.

Hyvinvointialueesta annetun lain 123 §:n mukaan valtiovarainministeriö voi käynnistää hyvinvointialueen arviointimenettelyn, jos hyvinvointialueen lainanottovaltuutta muutetaan.

Hyvinvointialueesta annetun lain 115 §:n mukaan hyvinvointialueen taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään kahden vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Tässä määräajassa tulee kattaa myös talousarvion laadintavuonna tai sen jälkeen kertynyt alijäämä.

Helsingissä 28.11.2025

Antto Korhonen

Jussi Lind

Laura Honkonen

Anu Vuorinen